

Sjølvsstudium

Nynorsk
Tom André Tveit
Verda

Sjølvsstudium

Tom André Tveit

Sjølvsstudium

1. utgave
Nynorsk

Verda

© Tom André Tveit (Verda), Bergen, 2016.

Tittel: Sjølvstudium

Forfattar: Tom André Tveit

Redaktør: Tom André Tveit

Forlag: Verda

Stad: Bergen

Utgitt: 2016

Språk: Nynorsk

Utgåve: 1. utgåve

Filart: .pdf

Storleik: 210 mm · 297 mm (A4)

Sider: 7

ISBN: 978-82-8329-066-0

Kontaktopplysningar:

Tom André Tveit (Verda)

Postboks 2636

5827 Bergen

post@verda.no

<http://www.verda.no>

Gratis otliste (teikn- og ordliste):

På internettsida <http://www.verda.no> er det mogleg å laste ned ei gratis otliste (teikn- og ordliste) som ebok. Den inneheld alle dei ot (teikn og ord) som er nye i bøkene gitt ut på forlaget Verda – og vil derfor kunne vere til hjelp for dei som i lesing av ei eller fleire av desse bøkene skulle møte nokre ot som dei ikkje er kjend med. Otlista er tilgjengeleg både på nynorsk og bokmål.

Bestilling:

Sjå bakerst i boka for bestillingsskjema og opplysningar om korleis bestille bøker frå Verda.

Fagspørsmål:

På internett er det mogleg å få svar på fagspørsmål. Sjå <http://www.verda.no/fagsporsmal> for meir om pris, og om korleis ein går fram for å stille fagspørsmål, med meir.

Innspel:

Dersom det blir funnet nokre feil, anten skrivefeil eller andre feil, eller noko som kan videreutvikla eller på anna måte forbetra lærebøkene, kan innspel sendast til følgande epostadressa: innspel@verda.no

Det må ikkje kopierast frå denne boka i strid med åndsverkslova eller i strid med avtalar gjorde med KOPINOR, interesseorgan for rettshavarar til åndsverk. Kopiering i strid med lov eller avtale kan føre til erstatningsansvar og inndragning, og kan straffast med bøter eller fengsel.

Føreord

Denne boka er skriven med det føremål å forsøkje få fleire til å studere sjølv, samt det å gi litt av det som eg har sjølv lært som sjølvstuderande som råd. Det er tydeleg spor av dei varer og tenester forlaget Verda tilbyr i boka, dette har å gjere med at ein del av dette er skapt av sjølvstudiar, og soleis vil kunne vere til hjelp for andre sjølvstuderande.

Noko særskilt ved denne utgjevinga er at språkreglane forlaget Verda vanligvis brukar, omgåast på det grunnlaget at mange emner som blir omtalt ikkje er skrive lærebøker av frå forlaget, slik at ordforrådet inneheld ein del framande ord – det er derfor lagt ved ei ordliste bakerst i boka som forklarar framandorda i tillegg til andre ord som kanskje lesarar treng forklaring på.

Forfattaren ynskjer at lesarane lærer noko nytt, og ellers trivast med lesinga av denne boka.

Innhold

1 Innleiing	1
2 Råd til sjølvstuderande	2
2.1 Om læreverk	2
2.2 Om språk	2
2.3 Om skjønnlitteratur	3
2.4 Om problem og løysing	3
2.5 Om politikk	3
2.6 Om religion og mytologi	3
2.7 Tilrådd læreverk	4
3 Hjelp til sjølvstuderande	5
Ordliste	6
Vedlegg – Døme på vitnemål	7

1 Innleiing

Sjølvsstudium er det å studere sjølv, og det har mange fordelar; det gir større fridom til å sjølv velge tid for når ein ynskjer å studere, kvar ein ynskjer å studere og kva ein ynskjer å studere. Men samstundes kan det vere vanskeleg å studere sjølv, særskilt når det gjeld kva ein skal studere: Det er svært mange bøker og andre læremiddel tilgjengelig som er skriva på mange ulike språk - og det er mange ulike måtar læreverka er ordna og satt saman på innbyrdes. Her kjem dei råda eg vil gje deg som vil setje igang med eit sjølvsstudium til hjelp - eg har mykje erfaring med sjølvsstudium og har derfor vunnet mange lærdomar som gjere at eg kan vise deg kva du bør velge og hva du bør unngå. Det er umogleg å tilegne seg til dømes kunnskapen i alle dei bøker som finnast, men det å skulle lære om heile den verda vi lever i er ei anna sak; det handlar om å velge ut dei rette bøkene slik at ein kan klare det i løpet av den perioden ein ynskjer å lære, for mange av dei er heilt unødvendig å lese på. Er det kun eitt eller fleire emner ein ynskjer å lære seg er kunsten den same, nettopp det å finne dei rette bøkene som best beskriv emnet/emna - det er jo til dømes svært mange bøker som er skrivne innanfor kvart enkelt emne, og innhaldet er mykje det same i kvar av dei.

Eg skal ikkje vise kva for bøker som er best, men gi råd for korleis ein skal forholde seg til sjølve innhaldet i bøkene ein vel, slik at ein blir flinkare til å unngå det som er unødvendig å lære seg, eller på anna måte kan utsetjast til ei seinere anledning. Når det gjeld kva for bøker som bør velgast så vil eg likevel sjølvsagt tilråda mine egne fyrst og framst, dersom nokre av emna er interessante for deg som skal studera sjølv. Dette skal eg sei litt meir om i eit av dei påfølgjande avsnitt, men det kan også nemnast her at ein kan ta i bruk det gratis tilgjengelege forumet på nettsida til forlaget Verda under emnet; 'Verda / Sjølvsstudium', for å samtale med og få råd av andre sjølvsstudierende om kva for bøker som eignar seg å bruke til visse emne. Dersom ein treng hjelp i sjølvsstudiumet på anna måte er det på nettstaden til forlaget Verda lagt til rette for mange ulike måtar å få hjelp på; 1. i dei emner som utgjevingane til forlaget Verda består av, er det tilgjengeleg nettførelingar som ein kan melde seg på, og dette er ein god måte å tilegne seg kunnskapane på dersom ein ikkje meistrar det å lære kun gjennom å lesa eller til dømes bruke dataprogram sjølv, 2. det er mogleg å få privatundervisning gjennom ei privat nettføreling - dette gjeld i hovudsak dei emna lærebøkene utgitt på forlaget Verda inneheld, 3. alle emna i heile skuleverket i Noreg blir etterkvart lagt til forumet - så langt er det lagt til 27828 emner ein kan få svar på spørsmål i, 4. det er mogleg å sende fagspørsmål til forlaget Verda der ein i hovudsak kan spyrja om innhaldet i utgjevingane til forlaget, men det er også mogleg å spyrje om kva som helst. Ellers er det sjølvsagt mogleg å ta kontakt med forlaget Verda dersom ein har spørsmål knytta til utgjevingane, eller noko anna som forlaget Verda har å gjere med. Ein annan viktig fordel ved å bruke forlaget Verda sine varer og tenester i ditt sjølvsstudium er muligheiten til å få bevis i form av vitnemål, og dette får ein ved deltakelse i nettførelingar, og ved bestått prøve i dei ulike emna forlaget Verda gir ut lærebøker i. Prøvene er mellombels ikkje laga ferdig, og vil derfor bli lagt til nettsida til forlaget Verda ved eit seinare høve - men, det er sjølvsagt mogleg å byrje studere lærebøkene og seinare ta gjeldande prøve når den blir tilgjengeleg. Vitnemåla vil som andre vitnemål kome til gode når ein til dømes skal søkje jobb - då dei virkar som eit bevis på at ein faktisk har studert i den tid ein har drive med sjølvsstudium. Det er sjølvsagt ingen bindingstid når ein driv sjølvsstudium, det gjeld óg dersom ein nyttar nokre av forlaget Verda sine tenester - sjå ellers kvar vare og teneste for seg for meir om prisar og andre oppljosingar.

2 Råd til sjølvstuderande

2.1 Om læreverk:

- Det tilrådest å avgrensa seg til eitt emne for sjølvstudiumet i gongen, og ikkje eit for stort emne. Det er også kjekt å bli ferdig med eit emne ein har bestemt seg for å studere, slik at når ein vel fleire emne og mindre emne vil ein oftare bli ferdig. Sjå gjerne til dei bøker eg har gitt ut for korleis dei er skrivne emne for emne, der emnet er sterkt avgrensa og innhaldet tettpakka. Forsøk derfor å finne bøker som har ei lita mengde sider, dersom det er mogleg. Det er jo også kjekt å kunne leggje frå seg bøker ein blir ferdig med oftare, då ein kan fort gå lei av den samme boka.
- Unngå å hengje seg opp i personnamn og stadnamn – dersom då studia ikkje går ut på nettopp å studere dette særskilt for seg sjølv. Enkelte bøker kan ha eit innhald med fleire tusen personnamn og stadnamn, og dette vil ofte komme i vegen for det emnet ein eigentleg skal studera. Dette gjeld tilsvarande tolkning av personnamn og stadnamn og omsetjing av framande personnamn og stadnamn.
- Unngå å studere historiske eller kulturelle innslag om eit emne, sjølv enn om det handler om emnet – dette er noko som ein kan studere seinare når ein fyrst har lært å meistra eitt emne. Dette gjeld sjølv sagt ikkje om det er historie eller kultur ein skal studera.

2.2 Om språk:

- Det viktigaste ein bør veta om språk, er at det kun er trong for eitt språk for å kunne lese, skrive og tale. Dette er viktig då det er svært mange språk i verda idag, og dei fleste er ulike blandingar av ulike språk. Nynorsk er eit språk som til dømes har ordlister med fleire tusen framande ord frå mange ulike språk. Eit godt råd er derfor å velje seg eitt språk ein ynksjer å studere med, og alltid når ein møter eit framandord ein ikkje kjenner til forsøkje å finne eit ord i det språket ein har valt, og lærer seg det i staden for framandordet – dette vil ofte vere mogleg, men det er også tilfeller der eit språk manglar eit eige ord slik at framandordet likevel må lærast.
- Det er slik at mange ord brukast ulikt i ulike fag, har ulike beydningar; her tilrår eg å forsøkje å finne ut kva ordet betyr i ditt eige språk om det gjeld eit framandord, og deretter forsøkje å forstå korleis det er nytta i dei ulike emner utifrå det – og sjølv velje å kun bruke den betydning ein har funne.
- Ver kritisk til språket i bøkene – dersom du merkar at språket på noko måte blir vanskeleg, og du ser at det kunne vore skrive betre, forsøk heller å finne ei anna bok om det samme emnet som kan vere betre. Eit råd er å lese språkreglane eg nyttar til mine utgjevingar som kan finnast på følgjande side: <http://www.verda.no/nynorsk/reglar.php>. Det kan leggjast til at denne utgjevinga er eit unntak når det gjeld bruk av språkreglane, då eg omtaler her ein del emner som eg endå ikkje har skrive lærebøker i.
- Dersom du vel norsk, anten bokmål eller nynorsk til å studere med, så kan eg tilråda å fylgja med på både nye ord eg skaper, samt dei ord eg overset frå andre språk til norsk. Siste utgåve av denne ordlista er å finne ved den følgjande lenka: <http://www.verda.no/nynorsk/varer.php>. Her finn ein for dei emne som eg har skrive om, ei samling av dei ord innanfor det emnet som er kun norske.
- Dersom det er eit framand språk du ynksjer å studere i sjølvstudiumet så gjeld sjølv sagt ikkje rådet om å kun halde deg til eitt språk, men det kan leggjast til at dess betre ein meistrar eitt språk jo letterare blir det å tilegne seg eitt anna.

2.3 Om skjønnlitteratur:

- Unngå dikt, romanar og anna slik skjønnlitteratur, dersom dette ikkje havnar innanfor det emnet du skal studere. Slik litteratur inneheld som regel ikkje eit avgrensa emne ein kan læra om, og er ofte skrivne i eit poetisk, overført språk, som kan vere vanskeleg å forstå då det ofte må tolkast på ein særskilt måte.

2.4 Om problem og løysing:

- Unngå det som viser seg å vere uløyste problem, og heller fokuser på løysingar. Då vil ein sjølv også vere betre rusta til å skaffe seg om ikkje ei løysing, så eit haldepunkt blant dei problem som framleis er uløyst, når ein fyrst møte dei.
- Unngå diskusjonsforum forutan løysingar – samt forum der ein kan vere ukjent (anonym), fordi då får ein sjeldan gode tilbakemeldingar, risikoen er i alle fall at ein får dårlege tilbakemeldingar.
- Unngå filosofifaget dersom dette ikkje er det emnet ein skal studera – dette på grunn av at filosofifaget er som eit vitenskapsgrunnlag til universiteta, og inneheld mange av dei problemstillingar som er uløyste. Eg vil tilråda å uansett læra ereng i staden for; som er eit emne som er tilgjengeleg i ei lærebok samt ved ei nettførelsing ved forlaget Verda. Ereng virkar også som eit vitenskapsgrunnlag. Ved hjelp av ereng er det faktisk utvikla ei løysing til eit problem som fortsatt gjeld i filosofifaget, som ein kan lesa om i artikkelen: «Sokrates reinkarnert og «filosofiens» død?». Filosofifaget blir med dette derfor tilrådd å fyrst studere ei gong seinare.

2.5 Om politikk:

- Eg vil med dette ikkje gå ut med kva min ståstad er når det gjeld politikk, og eg vil tilråda dei utan noko ståstad å vere nøytrale overfor politikk for å utsetje dette emnet til seinare. Ei viktig årsak til dette, er at det finnast mykje vanskeleg litteratur innom emnet, og dei mange konflikter i verda vitnar om at der framleis er mange problem. På same måte som at politikarar vil vere betre egna til å ta avgjerdsler når dei har gode kunnskarar om ulike emner, vil óg du som skal studera sjølv vere betre egna til å finne ein politisk ståstad når du har blitt meir kunnskapsrik.
- Eg vil gi det råd om at dei viktigaste problema for politikk kan kort forklarast som å vere noko så enkelt som om der er ingen, ein eller fleire som skal leiie, og deretter om kva for måte det skal skje på.
- Råda som gjeld politikk gjeld sjølv sagt ikkje dersom ein ynskjer å nettopp studere dette emnet, eller til dømes ynskjer å bli medlem i eit visst politisk parti – då vil det å læra seg den litteratur som finnast i alle fall vere positivt.

2.6 Om religion og mytologi:

- Eg vil med dette ikkje gå ut med kva min ståstad er når det gjeld religion og mytologi, og eg vil tilråda dei utan noko ståstad å vere nøytrale overfor religion for å utsetje dette emnet til seinare. Det er mykje tvil, usikkerheit og uløyste problem, når det gjeld religion, og derfor vil ein kunne tilegne ei holdning om emnet seinare ei gong når andre emner som er løyste er lært. Litteraturen innanfor religion er også ofte poetisk og langvarig, som kan gjere den vanskeleg – dess meir kunnskapsrik ein er, vil ein stå betre rusta overfor det å læra seg den.
- Eg vil gi det råd til dei som ikkje har noko holdning omkring religion no at kort forklart gjeld problema innanfor religion om der er ingen, ein eller fleire skaparar eller gudar, og deretter kva den eller dei står for.

- Råda omkring religion gjeld sjølvstude ikkje dersom ein ynskjer å nettopp studere dette emnet, eller til dømes ynskjer å bli medlem i eit visst trusamfunn – då vil det å lære seg den litteratur som finnast i alle fall vere positivt.

2.7 Tilrådde læreverv:

- Held ein seg til dei råda eg alt har gitt, så innskrenkar litteraturen seg svært mykje – den blir faktisk håndterleg! Den vil bli noko du enklare kan meistra, og eg meiner det er mogleg å lære om alt, dersom ein gjere det rett. Det er svært mange kjekke emne du som sjølvstuderande har framfor deg.
- Eg vil tilråda sjølvstuderande å bruke litt tid på, om ein ikkje har kunnskap om det, korleis litteraturen er satt saman på – kva for emner som finnast, og korleis dei er ordna i overordna emner på. Dette for å kunne få ei rett byrjing – fordi det er slik at med rett byrjing blir det enklare å byggje vidare på det ein har lært etterkvart. Byrjar ein feil så vil mykje ein lærer kunne bli vanskelegare då ein manglar visse grunnleggjande kunnskapar. Eg vil i denne utgåva la det å skaffe oversikt over litteraturen vere noko kvar og ein kan gjere sjølv, men dette ikkje foruten at eg gir frå meg eit godt grunnlag: Eg vil sterkt tilråda alle dei bøkene gitt ut på forlaget Verda. Dei er skrivne på ein slik måte at kvar og ein av dei frå den fyrste i den påfølgjande lista byggjer på kvarandre. Derfor om ein byrjar med desse bøkene vil ein utvilsamt få eit godt grunnlag å byggje vidare på, og det for kva som helst emne ein ynskjer å studere sjølv.

- Erenglære
- Kestlære
- Følgjelære
- Diemlære
- Mengdelære
- Gjumlære
- Reknelære

Det å skaffe seg ei oversikt over den litteraturen som finnast vil ein óg kunne utsetje inntil desse emnene er lært. Om ikkje alle emna virkar interessante tilrådest det å i alle fall studera den fyrste av dei - erenglære.

3 Hjelp til sjølvstuderande

I det følgjande skal eg vise korleis forlaget Verda med sine tenester kan vere til hjelp for deg som skal studera sjølv.

Om forum:

- Forumet forlaget Verda har på sine [nett: desse nettsidene] nettsider, er ein glimrande møteplass for sjølvstuderande. Det er gratis, og det skal innehalde alle emna i det norske skuleverket, og i tillegg har det ei eiga side for nettopp sjølvstuderande.
- Mellombels er det lagt 27828 emner frå skuleverket til forumet, og i tillegg er der å finne emner frå forlaget Verda sine utgjevingar óg.
- Forumet finnast på denne nettstaden: verda.no/forum

Om nettførelsingar:

- Det er mogleg å melde seg på nettførelsingar innanfor alle dei emner det er gitt ut lærebøker frå ved forlaget Verda.
- Det blir utstedt vitnemål til deltakarar av nettførelsingar - dette er eit kjekt bevis å ha ved til dømes jobbintervju som dokumentasjon på sjølvstudium.
- Sjå vedlagt vitnemål side 7 for eit døme.

Om fagspørsmål:

- På nettsida til forlaget Verda er det mogleg å spyrje alle slags fagspørsmål.
- Fagspørsmål kan spyrjast frå denne nettstaden: verda.no/fagsporsmal

Om privatundervisning:

- Det er mogleg å få privatundervisning på internett som ei nettførelsing. Det er i hovudsak lærebøkene eller dataprogramma gitt ut på forlaget Verda det blir gitt privatundervisning i.
- Les meir om privatundervisning på: verda.no/privatundervisningnett

Om prøver:

- Det skal utviklast prøver som kan takast på nett for lærebøkene gitt ut på forlaget Verda.
- Deltakarar skal få vitnemål etter bestått prøve – tilsvarande vitnemål som blir gitt til deltakarar av nettførelsingar.

Lykke til med sjølvstudium!

Ordliste

Om ordlista

Ordlista er inndelt i ei bokstavleg orden.

Bokstavleig orden:

anonym -, -, -e det å vere ukjent.

bevis -et, -, -a noko som viser at noko er gyldig.

blanding -a, -ar, -ane to eller fleire ting saman.

dataprogram -et, -, -a ei forskrift for korleis data skal brukast.

diem -et, -, -a kest og handlingar saman. Diem har minst to kest med minst éi samanlikning, og ellers handlingar seg imellom

diskusjonsforum -et, -, -a ein stad å halde ei samtale.

emne -et, -, -a eit stykkje til å lage noe av.

ereng -et, -, -a eit verktøy for læring, og kan brukast til å lære, skape ei læra, eller for å løyse opp ei lære. Har teiknet ‘∞’.

filosofi -en glede for vitenskap.

form -a, -er, -ene ein skap.

forum -et, -, -a ein stad å halde ei samtale.

gjum -et, -, -a ei gjerning og moglegvis gjentakning av gjerninga saman.

haldepunkt -et, -, -a ein stad ein kan halde seg i.

historisk -, -, -e det å ha noko med forteljinga av fortida å gjere.

interessant -, -, -e noko som er spennande.

kest -et, -, -a tal, eigenskap og eining saman. Kest er derfor enklast forklart ei mengde av noko, der talet gir mengda, einingen det som vi har ei mengde av, og eigenskapen ein eigenskap ved einingen

kritisk -, -, -e det at noko er viktigast for noko anna.

kultur -en, -ar, -ane noko som er dyrka av menneske.

kunst -en noko sært ein kan.

litteratur -en det som er skrive.

mytologi -en forteljing som har med gudar.

nøytral -, -t, -e da å vere i midten av motsetningar.

parti -et, -, -a ei samling av menneskje.

periode -, -en, -ar, -ane ei samhengande mengde tid

politikar -en, -ar, -ane ein som driv med politikk.

positiv -, -t, -e den sida av ei motsetning som er med noko.

pris -en, -ar, -ane ein verdi omtalt i pengar.

privat -en det som høyer til ein sjølv.

privatundervisning -a privat undevisning.

problem -et, -, -a noko som ikkje er løyst.

prøve -a, -ar, -ane det å tilsjå om noko er på ein viss måte.

religion -en, -ar, -ane ei tru som har med opphavet å gjere.

risiko -en det som gjeld når noko er usikkert.

roman -en, -ar, -ane ei lengre forteljing.

sjølvstudium -iet, -, -ia el. -iane det å lære sjølv.

studere -er, -te -t det å lære. .

språk -et, -, -a det som menneske brukar til å tale med.

skjønnlitteratur -en litteratur som har med det skjønne å gjere.

tolke -ar, -a, -a da å forsøkje finne ut kva noko er.

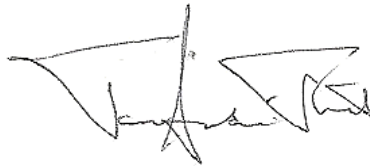
Vitnemål

Tom André Tveit

har delteke i nettførelsinga

Erenglære

på nettstaden til forlaget Verda.

Tom André Tveit
Verda
Bergen
15.07.2016

Andre bøker og ebøker utgitt av forlaget Verda:

Bok ∨ Ebok	Språk
Erenglære	Nynorsk
Erenglære	Bokmål
Kestlære	Nynorsk
Kestlære	Bokmål
Følgjelære	Nynorsk
Følgjelære	Bokmål
Diemlære	Nynorsk
Diemlære	Bokmål
Mengdelære	Nynorsk
Mengdelære	Bokmål
Gjumlære	Nynorsk
Gjumlære	Bokmål
Reknelære	Nynorsk
Regnelære	Bokmål
Otliste	Nynorsk
Otliste	Bokmål
Sjølvestudium	Nynorsk
Selvstudium	Bokmål

Disse kan bestilles på nettsiden: <http://www.verda.no>

